

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра філософії та міжнародної комунікації

ЗАТВЕРДЖЕНО

Гуманітарно-педагогічний факультет

“19” червня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПОРІВНЯЛЬНЕ КОНСТИТУЦІЙНЕ ТА МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ПРАВО»**

Галузь знань С Соціальні науки, журналістика та інформація

Спеціальність С 3 Міжнародні відносини

Освітня програма: Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

Факультет (ННІ) гуманітарно-педагогічний

Розробники: кандидат юридичних наук Івченко Б.-Ю.В.

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни «Порівняльне конституційне та міжнародне публічне право»

Вивчення дисципліни сприятиме формуванню необхідних у практичній роботі міжнародника знань у сфері міжнародного публічного права, що фокусується на вивченні сукупності юридичних принципів та норм, що відображають узгоджені позиції суб'єктів міжнародного права і функціонують для врегулювання зв'язків між державами та іншими учасниками міжнародно-правових відносин. Особливий акцент зроблено на теоретичних засадах порівняльного конституційного права як особливого галузевого напрямку дисципліни.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	СЗ «Міжнародні відносини»	
Освітня програма	«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	90	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Курс (рік підготовки)	1	
Семестр	1	
Лекційні заняття	30 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	год.
Лабораторні заняття	-	год.
Самостійна робота	30 год.	год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.	

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета: формування комплексних знань про особливості, структуру та зміст порівняльного конституційного та міжнародного публічного права, ознайомлення з основними категоріями загальної та особливої частини міжнародного публічного права, що забезпечує теоретичні знання та практичні навички у студентів, засвоєння теоретичних основ та методичних рекомендацій щодо правового регулювання окремих елементів даної галузі права.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в сфері міжнародних відносин, суспільних комунікації та регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності держав, міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та передбачає застосування теорій суспільних наук та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України;

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі і знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК13. Здатність бути критичним і самокритичним

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

СК4. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.

СК5. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.

СК10. Здатність аналізувати структуру та динаміку міжнародних суспільних комунікацій, виявляти їх вплив на міжнародну систему, державні та суспільні інститути.

Програмні результати навчання (ПРН):

РН09. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

РН15. Розуміти та застосовувати для розв'язання складних спеціалізованих задач міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	Тижні	Усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			Л	П	Лаб	Інд	с.р.		Л	П	лаб	Інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Загальні положення порівняльного конституційного та міжнародного публічного права.														
Тема 1. Сутнісний зміст та особливості міжнародного публічного права.		6	2	2			2							
Тема 2. Принципи міжнародного публічного права.		6	2	2			2							
Тема 3. Джерела міжнародного публічного права.		6	2	2			2							
Тема 4. Основний закон держави, сучасні конституційні моделі, порівняльна характеристика.		6	2	2			2							
Тема 5. Інститут законодавчої, виконавчої та судової влади в зарубіжних країнах, особливості конституційно-правового статусу.		6	2	2			2							
Тема 6. Суб'єкти міжнародного публічного права.		6	2	2			2							
Тема 7. Міжнародний договір, зміст та структура. Відповідальність у міжнародному праві.		6	2	2			2							
Тема 8. Громадянство, міжнародно-правовий статус.		6	2	2			2							
Разом за змістовим модулем 1.		48	16	16			16							
Змістовий модуль 2. Окремі інститути міжнародного публічного права.														
Тема 9. Міжнародні організації, ознаки та класифікація.		6	2	2			2							

Тема 10. Система органів зовнішніх відносин (дипломатичні представництва, консульські установи, спеціальні місії)	6	2	2			2						
Тема 11. Міжнародне право прав людини	6	2	2			2						
Тема 12. Міжнародне гуманітарне право	6	2	2			2						
Тема 13. Міжнародне право навколишнього середовища.	6	2	2			2						
Тема 14. Міжнародне інформаційне право.	6	2	2			2						
Тема 15. Міжнародне кримінальне право та співробітництво у протидії злочинності.	6	2	2			2						
Разом за змістовим модулем 2	42	14	14			14						
Усього годин	90	30	30			30						

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Тема 1. Сутнісний зміст та особливості міжнародного публічного права.	2
2	Тема 2. Принципи міжнародного публічного права.	2
3	Тема 3. Джерела міжнародного публічного права.	2
4	Тема 4. Основний закон держави, сучасні конституційні моделі, порівняльна характеристика.	2
5	Тема 5. Інститут законодавчої, виконавчої та судової влади в зарубіжних країнах, особливості конституційно-правового статусу.	2
6	Тема 6. Суб'єкти міжнародного публічного права.	2
7	Тема 7. Міжнародний договір, зміст та структура. Відповідальність у міжнародному праві.	2
8	Тема 8. Громадянство, міжнародно-правовий статус.	2
9	Тема 9. Міжнародні організації, ознаки та класифікація.	2
10	Тема 10.Система органів зовнішніх відносин (дипломатичні представництва, консульські установи, спеціальні місії)	2
11	Тема 11. Міжнародне право прав людини	2
12	Тема 12. Міжнародне гуманітарне право	2
13	Тема 13. Міжнародне право навколишнього середовища.	2
14	Тема 14. Міжнародне інформаційне право.	2
15	Тема 15. Міжнародне кримінальне право та співробітництво у протидії злочинності.	2

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Тема 1. Сутнісний зміст та особливості міжнародного публічного права.	2
2	Тема 2. Принципи міжнародного публічного права.	2
3	Тема 3. Джерела міжнародного публічного права.	2
4	Тема 4. Основний закон держави, сучасні конституційні моделі, порівняльна характеристика.	2
5	Тема 5. Інститут законодавчої, виконавчої та судової влади в зарубіжних країнах, особливості конституційно-правового статусу.	2
6	Тема 6. Суб'єкти міжнародного публічного права.	2
7	Тема 7. Міжнародний договір, зміст та структура. Відповідальність у міжнародному праві.	2
8	Тема 8. Громадянство, міжнародно-правовий статус.	2
9	Тема 9. Міжнародні організації, ознаки та класифікація.	2
10	Тема 10. Система органів зовнішніх відносин (дипломатичні представництва, консульські установи, спеціальні місії)	2
11	Тема 11. Міжнародне право прав людини	2
12	Тема 12. Міжнародне гуманітарне право	2
13	Тема 13. Міжнародне право навколишнього середовища.	2
14	Тема 14. Міжнародне інформаційне право.	2
15	Тема 15. Міжнародне кримінальне право та співробітництво у протидії злочинності.	2

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Тема 1. Співвідношення міжнародного (публічного) та міжнародного приватного права	2
2	Тема 2. Дії, що належать до актів агресії, загальна характеристика.	2
3	Тема 3. Допоміжні джерела міжнародного публічного права.	2
4	Тема 4. Конституційні форми безпосереднього народовладдя у зарубіжних країнах. Виборче право та виборчі системи, порівняльна характеристика.	2
5	Тема 5. Конституційно-правовий статус глави держави на прикладах зарубіжних країн, порівняльна характеристика.	2
6	Тема 6. Міжнародна правосуб'єктність транснаціональних корпорацій.	2
7	Тема 7. Зміст правила альтернату та зміст санкцій і контрзаходів у міжнародному праві.	2
8	Тема 8. Право притулку в міжнародному праві.	2
9	Тема 9. Міжнародні конференції, мета та завдання.	2
10	Тема 10. Представництва держав при міжнародних організаціях.	2

11	Тема 11. Виконання Україною міжнародних зобов'язань у галузі захисту прав людини.	2
12	Тема 12. Захист цивільних об'єктів і культурних цінностей під час збройних конфліктів.	2
13	Тема 13. Діяльність міжнародних неурядових організацій у галузі охорони навколишнього середовища.	2
14	Тема 14. Міжнародно-правові засади забезпечення міжнародної інформаційної безпеки.	2
15	Тема 15. Міжнародне співробітництво у протидії злочинності у межах міжнародних неурядових організацій.	2

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- захист проектів.

7. Методи навчання:

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- кейс-метод;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- метод командної роботи, мозкового штурму.
- практичний метод (лабораторні, практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо).

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» Розподіл балів за видами навчальної діяльності

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Змістовий модуль 1. Загальні положення порівняльного конституційного та міжнародного публічного права.		
Л.р.1. Сутнісний зміст та особливості міжнародного публічного права.	РН09, в тому числі знати сутнісний зміст та характерні риси міжнародного публічного права, його структуру, функції, природу юридично обов'язкової сили МПП, систему принципів сучасного міжнародного права, поняття і	5
Л.р.2. Принципи міжнародного публічного права.		5
Л.р.3. Джерела міжнародного публічного права.		5

Л.р.4. Основний закон держави, сучасні конституційні моделі, порівняльна характеристика.	характеристику норм МПП їх класифікацію, поняття, зміст та види джерел міжнародного публічного права та вимоги до них, види міжнародної правосуб'єктності і класифікацію суб'єктів МПП, особливості статусу особи та її міжнародну правосуб'єктність, форму та структуру міжнародного договору та його юридичне значення, сучасні конституційні моделі та спеціальні конституційні інститути законодавчої, виконавчої та судової влади в контексті їх порівняльної характеристики.	5
Л.р.5. Інститут законодавчої, виконавчої та судової влади в зарубіжних країнах, особливості конституційно-правового статусу.		5
Л.р.6. Суб'єкти міжнародного публічного права.		5
Л.р.7. Міжнародний договір, зміст та структура. Відповідальність у міжнародному праві.		5
Л.р.8. Громадянство, міжнародно-правовий статус.		5
Самостійна робота 1. Співвідношення міжнародного (публічного) та міжнародного приватного права Дії, що належать до актів агресії, загальна характеристика. Допоміжні джерела міжнародного публічного права. Конституційні форми безпосереднього народовладдя у зарубіжних країнах. Виборче право та виборчі системи, порівняльна характеристика. Конституційно-правовий статус глави держави на прикладах зарубіжних країн, порівняльна характеристика. Міжнародна правосуб'єктність транснаціональних корпорацій. Зміст правила альтернату та зміст санкцій і контрзаходів у міжнародному праві. Право притулку в міжнародному праві.		30
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100
Змістовий модуль 2. Окремі інститути міжнародного публічного права.		
Л.р.9. Міжнародні організації, ознаки та класифікація.	РН09, РН15 в тому числі знати загальну характеристику дипломатичного права, сучасну систему міжнародних організацій, їх типи і види, класифікацію, особливості права міжнародних організацій, суб'єкти і об'єкти та джерела права міжнародних організацій, поняття, зміст та міжнародний механізм у галузі захисту прав людини, характерні риси міжнародного гуманітарного права, зміст та особливості права міжнародної безпеки, зміст міжнародного кримінального права, його джерела, принципи та види і форми відповідальності в міжнародному публічному праві.	5
Л.р.10. Система органів зовнішніх відносин (дипломатичні представництва, консульські установи, спеціальні місії)		5
Л.р.11. Міжнародне право прав людини		5
Л.р.12. Міжнародне гуманітарне право		5
Л.р.13. Міжнародне право навколишнього середовища.		5
Л.р.14. Міжнародне інформаційне право.		5
Л.р.15. Міжнародне кримінальне право та співробітництво у протидії		5

злочинності.		
Самостійна робота 2. Міжнародні конференції, мета та завдання. Представництва держав при міжнародних організаціях. Виконання Україною міжнародних зобов'язань у галузі захисту прав людини. Захист цивільних об'єктів і культурних цінностей під час збройних конфліктів. Діяльність міжнародних неурядових організацій у галузі охорони навколишнього середовища. Міжнародно-правові засади забезпечення міжнародної інформаційної безпеки. Міжнародне співробітництво у протидії злочинності у межах міжнародних неурядових організацій.		35
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 \cdot 0,7 \leq 70$	
Екзамен		30
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	Відмінно
74-89	Добре
60-73	Задовільно
0-59	Незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати та мультимедійні презентації повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=5249>);
- посилання на цифрові освітні ресурси;
- підручники, навчальні посібники;

- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної форми здобуття вищої освіти.

10. Рекомендовані джерела інформації

І. Базова

1. Бровченко Н.В. Конституційне право зарубіжних країн: навчальний посібник для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» напряму підготовки «Правознавство» / Н.В. Бровченко. – Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2014. – 120 с.
2. Буткевич О. В. Історія міжнародного права : підручник / О. В. Буткевич. – К. : Видавництво Ліра-К, 2013. – 416 с.
3. Верлос Н.В. Конституційне право зарубіжних країн: курс лекцій для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Право» освітньої програми «Правознавство» / Н.В. Верлос. – Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2017. – 145 с.
4. Верлос Н.В. Конституційне право зарубіжних країн: практикум для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» напряму підготовки «Правознавство» / Н.В. Верлос. – Запоріжжя: ЗНУ, 2016. – 120 с.
5. Верлос Н.В. Конституційне право зарубіжних країн: робоча програма / Н.В.Верлос. – Запоріжжя: ЗНУ, 2016. – 29 с.
6. Войціховський А. В. Міжнародне право : підручник / А. В. Войціховський ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2020. – 544 с.
7. Державне право зарубіжних країн (у схемах): Навч. Посіб. / Б. В. Калиновський, О. Я. Лапка, Н. Я. Лапка, Т. О. Пікуля, Л. А. Івершенко, Л. М. Козодой, К. В. Тарасенко; За заг. ред. О. Я. Лапки. – К.: КНТ, 2015. – 528 с.
8. Мицик В. В. Права людини у міжнародному праві. Міжнародноправові механізми захисту: підручник для ВУЗів / Київ. Ун. Тараса Шевченка. Інститут міжнародних відносин. – К. : Видавничий дім «Промінь», 2010. –722 с.
9. Міжнародне гуманітарне право. Посібник для юриста / [М.М. Гнатовський, Т.Р. Короткий, А.О. Кориневич, В.М. Лисик, О.Р. Поєдинок, Н.В. Хендель]; за ред.. Т.Р. Короткого – Київ-Одеса : Українська гельсінська спілка з прав людини, Фенікс, 2016. – 2017. – 145 с. // <https://helsinki.org.ua/wpcontent/uploads/2018/03/MHP-final.pdf>
10. Міжнародне публічне право : підручник : у 2 т. / В. В. Мицик, М. В. Буроменський, О. В. Буткевич та ін..; за ред.. В. В. Мицика. Харків : Право, 2019. Т. 1 : Основи теорії. 2019. 416 с.
11. Міжнародне право :навч. Посібник / За ред.. М. В. Буроменського. К. ЮрінкомІнтер, 2006. 336 с. 11. Міжнародне публічне право : підручник / В. М. Репецький, В. М. Лисик, М. М. Макієвіч та 29ед. ; за ред.. В. М. Репецького. Київ : Знання, 2012.437 с.
12. Савчин М. Порівняльне конституційне право. – К.: Юрінком Інтер, 2020. – 328с.
13. Сироїд Т. Л. Міжнародне публічне право : підручник. Одеса : Фенікс,2018. 744 с.

II. Допоміжна

1. Akehurst's Modern Introduction to International Law. Seventh revised edition. Peter Malanczuk. London and New York, 1997. p. http://jpkc.fudan.edu.cn/picture/article/460/b5/d0/c17942674e1f8832344e9e0ec9fc/f7_ad336c-8294-46f8-a94e-e863ccb9094f.pdf
2. Alina Kaczorowska, Public International Law, 2nd ed., London: Old Bailey Press, 2003.
3. Antonio Cassese, International Law, 2nd ed., Oxford; Oxford University Press, 2005.
4. Ian Brownlie, Principles of Public International Law, 6th ed., Oxford University Press, 2003.
5. International Law: Cases and materials. 6th Edition by Lori Damrosch & Sean Murphy. American Casebook Series; West Academic Publishing, 2014. - 1250 p.
6. Introduction to International Relations: Theories and Approaches. 6th Edition by Robert Jackson and George Sorensen. Oxford University Press, 2016. - 384 p.
7. Marco Sassòli & Antoine Bouvier, How Does Law Protect in War? 2nd ed. Geneva: ICRC 2006.
8. William R. Slomanson. Fundamental Perspectives on International Law, Sixth Edition. – Boston: Thomson Wadsworth, 2011. <http://www.corteidh.or.cr/tablas/r32533.pdf>

12. Інформаційні ресурси

1. <http://www.rada.gov.ua> – Офіційний сайт Верховної Ради України
2. <http://www.nbu.gov.ua> – Національна бібліотека імені В.І.Вернадського
3. <http://www.loc.gov> – бібліотека Конгресу США
4. <http://www.bl.uk> – Британська бібліотека
5. <http://www.d-nd.de> – Німецька національна бібліотека
6. <http://www.bnf.fr> – Національна бібліотека Франції
7. <http://dev.europeana.eu> – Європейська цифрова бібліотека (Europeana)